

Den siste ishavsskipper

— Jeg har vel tatt en halv million sel bare ved New Foundland. Så det spørs om St. Peter slipper meg inn når tiden kommer.

Guttorm Jakobsen fra Tromsø er 77 år. Han kan trygt kalles en av de aller siste store ishavsskipperer der i byen og kanskje i hele landet.

Av Tone Rudberg

Et flott liv

— Det var et hardt og freskt liv, et flott liv, minnes Guttorm. Han hadde sin siste fangstsesong i 1981 og ble pensjonist. Det er han glad for når han tenker på at selfangerne i dag jobber for statens regning. Fangsten er ulønnsom, og myndighetene betaler for å opprettholde en viss norsk selfangstkompetanse. Men det ville ikke vært Guttorm Jakobsens stil:

— Vi greide oss selv. Det var hasardiøst, for vi visste aldri hvor mye vi fikk. Men selfangstnæringen var lønnsom, og det er mange fjøs og traktorer som er anskaffet på småbrukene rundt om i Nord-Norge for sel-penger.

Guttorms første sesong på sel-skute var som 16-17-åring i 1927. Senere tok han styrmannseksamen, var ute som sjømann og fikk først i 1949 sin egen båt. Han og tre andre Jakobsen-brødre etablerte fangstrederi, og opplevde glansårene på 1950-tallet. — I 1951 hadde vi kjempfangst, på mellom 25.000 og 30.000 sel utenfor New Foundland, sier han. Han innrømmer at det kunne gå vel fort for seg noen ganger, og at avlivingen ikke alltid ble helt forskriftsmessig i hastverket. Men senere ble det annerledes. Det hendte at råskinn fikk sin avstraffelse på isen av resten av fangstmannskapet.

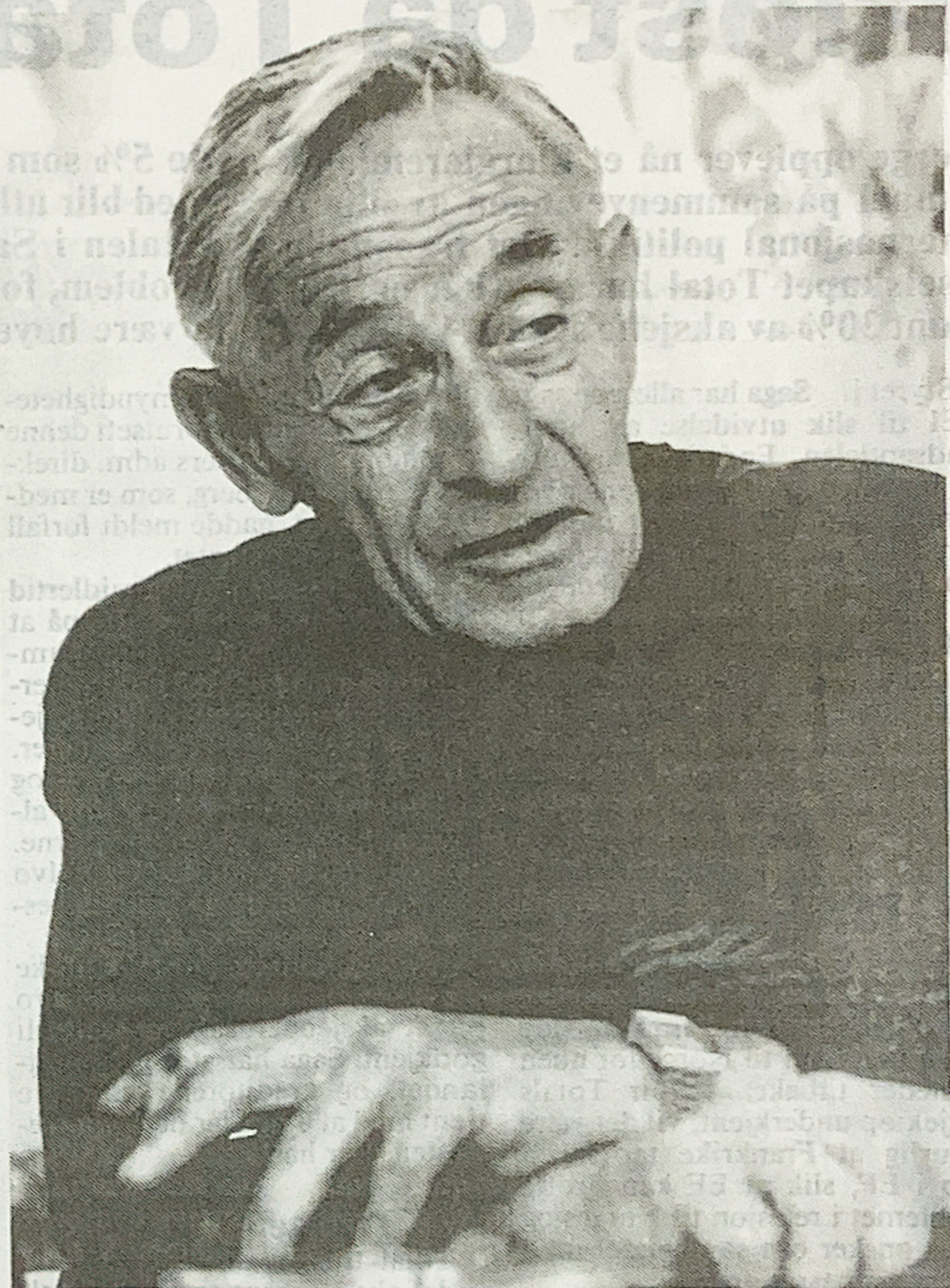
50 sesonger bak seg i isen har han, ikke bare utenfor New Foundland, men også i Vesterisen mellom Jan Mayen og Grønland, Østisen nord for Kola og til med i Kvitsjøen, der han tok

livet av mange nusselige selunger i mellomkrigstiden før området ble stengt. Han har rekt på kryss og tvers både i arktiske og antarktiske farvann også i andre ærender, som is-los for fem forskningsekspedisjoner i Antarktis, cruiseleder for mellomeuropeiske turister utenfor Hopen og de andre Svalbard-øyene. I mange år brøt han råk for kullbåtene som skulle inn til Longyearbyen og Svea. Et par forlis har han også vært med på — men det er vel neppe noe å legge vekt på.

Salt replikk

Guttorm er altså 77 år, men det er ingen alder for folk i hans familie. Faren Anton, grunnlegger av Tromsøundet Sparebank, stortingsrepresentant og Svalbard-utforsker — ble for eksempel 108 år gammel og rakk i løpet av den tiden også å ta initiativet til byggingen av Ishavskatedralen. Sønnen murret en gang noe om at det var helt umulig å få ham til å dø, en bemerkning som bare vil forskrekke dem som aldri har stiftet bekjentskap med den salte replikken til folk nordpå.

Og Guttorm har sin landsdels replikk, noe som ikke minst ble merket under den heteste nærkontakten mellom dyrevernerne og selfangere mens Guttorm ennå var i isen i 1970-årene. Først og fremst husker han godt Brian Davis, kanadieren som ifølge en rettskjennelse betalte fangstfolk for å flå levende sel på isen ved New Foundland mens han filmet dem og greide å reise en veritabel internasjonal opinion-storm mot norsk selfangst.

Bildet: Ishavsskipper Guttorm Jakobsen er en siste representant for en utdoende næring og miljø.

En familie på Ishavet

For familien Jakobsen var det naturlig å vende seg mot Ishavet for å hente levebrødet.

— Det er noe helt eget med Arktis. Du er alene i en helt uberørt verden, følelsen kan ikke beskrives. Alle som ferdes der merker det.

Guttorm Jakobsen tror at fangsthåndverket kommer til å bli borte. Båtene selges unna, det er nesten ingen igjen. Dermed blir fangstfolkene borte også, og

med dem kunnskapen og tradisjonen.

Men fortsatt er det heldigvis mulig å skaffe 17.mai-mat fra de få selfangstbåtene som ennå kommer inn på Tromsø havn. Hjemme hos Guttorm Jakobsen er det obligatorisk med sveiver av sel til middag på nasjonaldagen, tilberedt som syltelabber av gris. Nydelig! For ikke å snakke om spekket. Eller om det delikate, møre kjøttet av kobber tatt i mars måned...